

Koraljka Crnković

Konferencija koordinatora Međunarodnog natjecanja iz Starogrčkog jezika

Atena, 2. rujna 2008.

U SKLOPU SEDMODNEVNE »grčke avanture« laureata 7. Međunarodnog natjecanja, dok su nagrađeni učenici i njihovi profesori krstarili po otocima Saronskog zaljeva, u Ateni su se 2. rujna 2008. okupili koordinatori svih zemalja sudionica natjecanja. Jednodnevna je konferencija održana u novim prostorijama Ministarstva prosvjete i religije Republike Grčke u Marusiju. Cilj ovog susreta bio je međusobno upoznavanje koordinatora, predstavljanje položaja klasičnih jezika u pojedinim zemljama, kao i programa učenja grčkog. Svi su koordinatori održali govore izvješćujući o učenju grčkog jezika u svojim zemljama, kao i programima po kojima se taj jezik uči. (Govor hrvatske koordinatorice naveden je u nastavku ovoga teksta.) Učenje grčkog jezika u svijetu veoma je raznoliko. Najrasprostranjenije je u Italiji, u kojoj postoji čak 300 škola u kojima se uči grčki jezik. Hrvatska je također istaknuta kao zemlja s najdužom tradicijom učenja klasičnih jezika. U Portugalu se grčki jezik uči samo u jednoj školi u Portu, dok je u Gruziji grčki uveden kao fakultativni jezik u tri gimnazije, upravo zahvaljujući ovom natjecanju. Do sada se naime (kao posljedica Sovjetskog režima) učio samo kao fakultativni predmet na fakultetu u Tbilisiju. Na konferenciji se razgovaralo i o rješavanju problema provođenja natjecanja, kojih je nekoliko: prvi je problem vremenskog usklađivanja natjecanja, budući da se ono mora odvijati istovremeno u svim zemljama. Dakako da je teško odrediti termin koji bi odgovarao svim školama. Odabrano je kompromisno rješenje održavanja natjecanja u ožujku, kako ne bi kolidiralo s ostalim državnim natjecanjima. (Dakako, nitko nije mogao niti pomisliti da će se u Hrvatskoj zbog nacionalnih ispita sva državna natjecanja pomaknuti upravo za ožujak!) Odlučeno je da će se ovogodišnje 8. Međunarodno natjecanje održati **11. ožujka s početkom u 10 sati**. Za sve su zemlje propozicije jednake: učenici će se natjecati u svojim školama, u organizaciji profesora te škole. Svi će se radovi prosljediti ocjenjivačkoj komisiji pojedine zemlje, koja će odabrati po jedan najbolji rad iz svake škole i poslati ih na procjenu grčkoj komisiji.

Kao drugi problem, ujedno i najveći, istaknut je izbor autora za natjecanje. U većini zemalja grčki jezik uči se samo jednu do dvije godine, u ponekim školama to je učenje ograničeno samo na mentorski rad profesora s nekoliko učenika (Portugal, Španjolska, Gruzija) budući da grčki jezik nije u redovitom programu. Unatoč čestim indignacijama nas klasičnih filologa zbog položaja klasičnih jezika, ipak treba naglasiti da je Hrvatska

u dobroj poziciji kao rijetka zemlja gdje se grčki jezik uči četiri ili čak šest godina! Zbog takvih razlika među pojedinim zemljama, teško da se natjecatelji – koji tek nekoliko mjeseci ili u najboljem slučaju godinu dana uče grčki – mogu ravnopravno natjecati s grčkim učenicima kojima je starogrčki u klasičnim odjeljenjima obavezan predmet od 1. razreda gimnazije, što odgovara sedmom razredu osnovne hrvatskog školskog sustava. Stoga je dogovoren kanon autora koji se obrađuju u većini zemalja, a čiji je jezik prema ocjeni profesora primjeren učeničkom nivou znanja (imajući dakako na umu relativnost toga pojma). U taj kanon za sada su uvršteni Ksenofont i Herodot, čije tekstove, iako zasigurno nisu najlakši grčki tekstovi obrađuju svi. Ova je rasprava ostala nedovršena, za buduće sastanke, a kao tema ovogodišnjeg 8. Međunarodnog natjecanja dogovoren je Ksenofontov tekst *Memorabilia* 2.1.21 – 2.2.14.

Kao treći problem istaknuta je preopterećenost učenika završnih razreda srednje škole, zbog koje oni često nisu najbolje motivirani. Naime, budući da se natjecanje odvija u ožujku, a maturantima nastava završava već u svibnju, učenici su tada, u brizi za svoju budućnost, već mislima daleko od školskih obaveza. Stoga je na prijedlog koordinatora odlučeno da će ubuduće u ovom natjecanju moći sudjelovati učenici **trećih i četvrtih razreda** (odnosno prvih i drugih razreda u zemljama u kojima se samo u tim razredima uči grčki).

Dakako da su organizatori natjecanja, kao i međunarodni koordinatori svjesni da ni to nije idealno rješenje, jer je gotovo nemoguće svesti na jednak nivo sve modele po kojima se grčki jezik uči u svijetu, ipak se ovo činilo optimalnim rješenjem.

Hrvatska je, dakle, na zavidnoj razini kako po godini učenja grčkog jezika, tako i po broju klasičnih gimnazija koji se u protekle dvije godine i povećao. Pokušajmo zajedničkim snagama održati taj status i postojeću kvalitetu nastave klasičnih jezika, a osobito grčkog jezika. U vezi s time, budući da trenutno u Hrvatskoj postoji čak 15 klasičnih gimnazija, velika je šteta da i odaziv učenika na natjecanje nije veći. S obzirom na prirodu ovog natjecanja u kojemu je tekst poznat već mjesecima unaprijed, s obzirom na činjenicu da Hrvatska uz Grčku ima najdulju tradiciju učenja klasičnih jezika, šteta je da odaziv naših učenika nije proporcionalan. Ponekad smo i mi profesori perfekcionista pa smatramo da samo odabrani učenici – koji su često rijetkost – mogu sudjelovati na natjecanju. Budući da se iz svake zemlje bira po jedan pobjednik, a i slijedeći poznatu krilaticu da je važno sudjelovati, a ne pobijediti, trebali bismo bodriti naše učenike da se u što većem broju okušaju u poznavanju grčkog jezika i snalaženju u originalnom tekstu. Primjer nekih europskih zemalja čiji učenici sudjeluju u natjecanju iako tek nekoliko mjeseci uče grčki, doista bi nam trebao biti potvrda da je radom sve moguće postići. Premda smo vrlo često – čak i s pravom – zabrinuti za budućnost grčkog jezika u hrvatskom školstvu, činjenično stanje u usporedbi s ostalim zemljama u svijetu neka nam očuva dozu optimizma koja će nam davati snagu za nastavak naše svakodnevne agonije!

Tradicija Grčkog jezika u hrvatskom obrazovnom sustavu

(hrvatska verzija teksta govora održanog na Konferenciji koordinatora
Međunarodnog natjecanja, 2. rujna u Ateni)

Koraljka Crnković, prof.

*Koordinatorica Međunarodnog natjecanja iz starogrčkog jezika za Hrvatsku
Privatna klasična gimnazija, Zagreb*

Grčka je kolijevka civilizacije, duhovna roditeljica svih nas, te možemo reći da temelje dostignuća čovječanstva i njegove kulture dugujemo starim Grcima. Grčki jezik predstavlja temelj ne samo indoeuropskim jezicima, već njegove korjene možemo pronaći i u nekim jezicima neindoeuropskih skupina. Svi se mi klasični filolozi u Europi svakodnevno borimo za budućnost klasičnih jezika i njihovo očuvanje, a svoju borbu smatramo našim zajedničkim zadatkom. Želja nam je budućim generacijama pokazati bogatstvo grčkog jezika i pobuditi u njima svijest o postojanju dubokih korjena antičke civilizacije i u ovom današnjem modernom svijetu. Upravo modernizacija današnjeg svijeta dovela je do potpune otuđenosti čovjeka, a učenjem grčkog jezika i civilizacije mladi mogu shvatiti pravu bit ljudskog postojanja.

Tradicija klasičnih jezika u Hrvatskoj veoma je važna, a traje četiri stoljeća. Prije točno godinu dana proslavili smo 400-tu godišnjicu osnutka Klasične gimnazije. Budući da je crkva tada imala najjače gimnazije u Hrvatskoj, Klasična gimnazija je osnovana 1607. g. kao Isusovačka gimnazija, s programom koji se temeljio na sintezi klasične naobrazbe i kršćanskim moralnim načelima. Od svoga osnutka je škola neprekidno djelovala, prolazila brojne reforme, njegujući tradiciju klasičnih jezika, osobito grčkog jezika i civilizacije. Od 18. stoljeća je Klasična gimnazija državna škola. Reformom školstva prije 30 godina pokušalo se ukinuti klasične jezike, no nasreću i politička je vlast shvatila važnost klasične naobrazbe u obrazovanju mladih, te je učenje latinskog i grčkog jezika postalo nepobitno. Danas međutim, zbog uvođenja brojnih novih predmeta, ponovno se dovodi u pitanje učenje klasičnih jezika. Danas u Hrvatskoj postoji 15 gimnazija u kojima se uče klasični jezici. U Zagrebu (gradu od oko milijun stanovnika) oko 1200 učenika uče klasične jezike, u 3 klasične gimnazije: Klasična gimnazija (ona osnovana 1607), Nadbiskupska klasična gimnazija, osnovana 1927 g. kao crkveno sjemenište, od 1991. g. otvorena za javnost, te Privatna klasična gimnazija (u kojoj predajem), osnovana 1996. g. Osim u Zagrebu, klasični je jezici uče u klasičnim gimnazijama i klasičnim odjeljenjima škola u 9 gradova: Osijeku (odakle već drugu godinu dolaze naši pobjednici), Slavonskom Brodu, Dubrovniku, Zadru, Splitu, Sinju, Rijeci i Pazinu, a odnedavno i u Vinkovcima i Požegi.

Hrvatski obrazovni ciklus sastoji se od 8 + 4 godine. Hrvatsko školstvo nema liceja, već osnovnu školu od 8 godina i 4 godine gimnazije. Klasični se jezici uče u takozvanim klasičnim školama ili klasičnim odjeljenjima. Danas postoji 8 osnovnih škola u

kojima se uči grčki jezik i 12 gimnazija, od kojih se 6 osnovnih škola i 3 gimnazije nalaze na području Zagreba. Grčki se jezik uči u završna dva razreda osnovne škole (što odgovara grčkom 1. i 2. gimnazije), dakle djeca ga počinju učiti s 13 godina u odjeljenjima klasičnog usmjerenja. Na tom početnom stadiju učenja uči se mitologija i gramatika, te samo početno snalaženje na tekstovima. Cilj je da učenici nauče temelje civilizacije i gramatike, kako bi se mogli snalaziti na originalnom tekstu. U klasičnim gimnazijama postoje odjeljenja za one koji nastavljaju učenje iz osnovne škole i odjeljenja s početnim učenjem. Dakle, učenici u Hrvatskoj grčki jezik uče ukupno 6 ili 4 godine (ovisno da li počinju od osnovne škole ili tek u gimnaziji). U oba je gimnazijska programa cilj isti, razlika je samo u kvantiteti obrađenih antičkih tekstova. Čitaju se Ksenofont i Novi zavjet (1. razred), Herodot, Homer i lirski pjesnici (2. razred), tragedija i Demosten (3. razred), te filozofi s naglaskom na Platona i Aristotela (4. razred). Tako učenici dobiju uvid u grčku književnost. U Hrvatskoj smo odabrali metodu podučavanja više autora s manje tekstova, da bismo dobili širinu klasičnog obrazovanja. Obrađuju se samo isključivo originalni tekstovi bez prijevoda. Grčki jezik se uči po 3 sata tjedno i u osnovnoj školi i u gimnaziji (bez obzira da li je početnički ili napredni program). To je vrlo malo vremena za ispunjenje cilja: na prevedenom tekstu razgovaramo o njegovoj ideji i značaju autora u kontekstu odnašnjeg života i kulture. Na nastavi povijesti i likovne umjetnosti učenici ukratko nauče presjek povijesti i umjetnosti Grčke. Samo radi usporedbe istaknula bih da u Grčkoj učenici počinju učiti starogrčki u gimnaziji sa 5 ili 6 sati tjedne nastave, dok se u liceju grčki uči 6 sati, odnosno 7 klasičnoj gimnaziji.

Program nastave grčkog jezika je vrlo opširan s obzirom na mali broj sati. Dodatan je problem što učenici u srednjoškolskom programu imaju po 18 i više predmeta, tako da se ne mogu dovoljno posvetiti jeziku.

Sudjelovanje na natjecanjima – državnom (koje se provodi već 25 godina) i ovom međunarodnom na kojem, s ponosom ističem da sudjelujemo od samih početaka, zacijelo je velik motiv učenicima da s više žara i što bolje uče grčki jezik.

Ipak moram priznati da, unatoč velikom broju učenika koji uče grčki u Hrvatskoj, mali broj učenika sudjeluje na ovom Međunarodnom natjecanju. Razloga je više: ponajprije, učenici maturalnih razreda opterećeni su velikim obavezama u školi i brigama i pripremama za fakultete, da se čak i one najbolje vrlo teško može nagovoriti da sudjeluju na natjecanju za koje su potrebne dodatne pripreme. Dodatan je problem teškoća organizacije natjecanja po školama. Zbog toga se zahvaljujući entuzijazmu manjine natjecanje do sada provodilo centralizirano u Zagrebu, što predstavlja dodatan veliki financijski problem organizacije natjecanja.

Hrvatska komisija moguće rješenje vidi kada bi se sudjelovanje omogućilo i učenicima trećeg razreda (koji su manje opterećeni od maturanata), te eventualno razmislilo da kao tema bude neki od autora koji se obrađuje u nastavnom programu.

Učenici se često bezrazložno prepadnu vidjevši kao temu njima nepoznate autore.

Od velike bi pomoći za popularizaciju natjecanja bilo i kada bi se Ministarstvo prosvjete Grčke povežalo s Ministarstvom prosvjete Hrvatske, izravno i preko Veleposlanstva

Grčke, te potaknulo vodstvo prosvjete da se uključi u organizaciju ovog natjecanja u Hrvatskoj. Nažalost, vrlo se često suočavamo s problemom da su profesori sami u svojoj borbi ne samo za popularizaciju klasičnih jezika i kulture, već i samo očuvanje.

Na kraju, željela bih od sveg srca zahvaliti Organizatoru ovog natjecanja za inicijativu i veliki napor koji ulaže za njegovo provođenje. Ovakvi su događaji zacjelo od neprocjenjive vrijednosti te potiču u učenicima žar, a organizacijom ovakve prekrasne dodjele nagrada im omogućuju da dožive neprocjenjiva iskustva. Nagradni dolazak u Grčku krana je njihova truda, te mnogima omogućuje da po prvi puta uživo upoznaju ono o čemu su godinama učili i samo zamišljali, te steknu poznanstva i prijateljstva koja mogu ostati za cijeli život. Kao predstavnik hrvatskih filologa, željela bih istaknuti da su ovakvi događaji ne samo od neprocjenjive važnosti za produbljivanje veza Hrvatske i Grčke, već i jedan od načina širenja svijesti ovih mladih ljudi i međusobnog povezivanja, kao najveće vrijednosti u budućnosti čovječanstva.

Koraljka Crnković

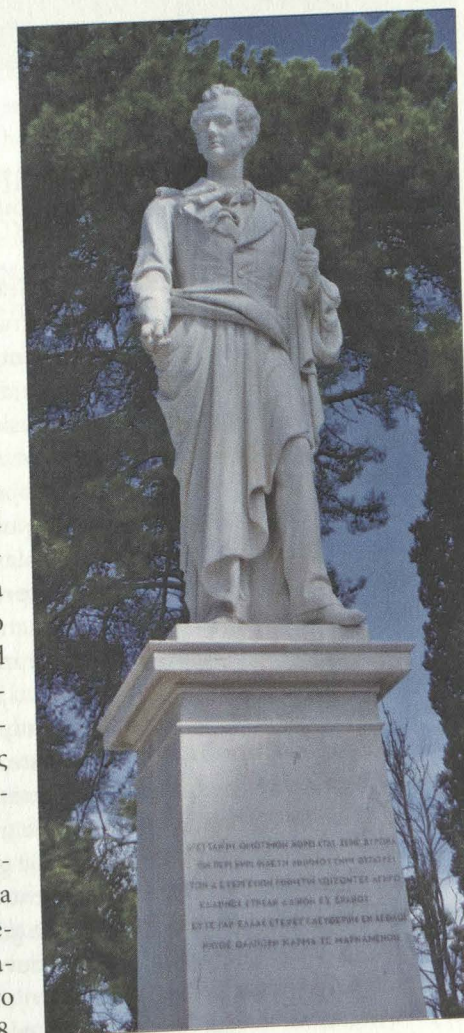
Nastava Novogrčkog jezika – problemi i metodologija

7. Međunarodni kongres neohelenista
Mesolongi, 19 – 21. rujna 2008.

POČETKOM RUJNA ove godine, grčki grad Mesolongi »zaposjeli su« neohelenisti. Ovaj je grad – heroj postao poznat 1821.g. kao središte otpora protiv Turaka u borbi za grčku neovisnost. U toj je borbi sudjelovao i Lord Byron.

Njegovo srce leži ispod kipa podignutog njemu u čast u Vrtu heroja. Pokraj toga Vrta nalaze se Vrata egzodusa, kroz koja 1926.g. nakon dvanaest mjeseci opsade 9000 ljudi pokušalo probiti tursku blokadu. Oni koji su preostali u gradu, odmah su po ulasku Turaka zapalili eksploziv, što je natjeralo Turke da 1828.g. predaju Mesolongi. Tim herojskim činom, grad je dobio naziv *Ιερά πόλις του Μεσολογγίου*, postavši tako simbolom neosvojenoga grada. Tisuće žrtava palih u toj borbi, bio je danak Grka za konačno oslobođenje od Otomanske vlasti. Slika koja slijedi prikazuje povijesnu zastavu ustanika s legendarnom krilaticom *Ελευθερία ή θάνατος* (*Sloboda ili smrt*), čijih devet slogova predstavlja devet polja grčke zastave.

Višestruk je, dakle, značaj 7. Kongresa neohelenista koji se održao upravo na Svetome gradu, krenuvši upravo iz Vrta heroja, od 19. do 21. rujna 2008. da bi raspravili o najnovijim pitanjima

Kip Lorda Byrona iz Vrta heroja, Mesolongi.

Ustanička zastava

neohelenistike, problemima i stanju neohelenistike u svijetu, te najnovijim didaktičkim pomagalima i metodama učenja novogrčkog kao stranog jezika. Na kongresu je sudjelovalo više od 70 sudionika iz cijeloga svijeta (čak i do dalekog Tajlada i Kine!), a Hrvatsku je predstavljala naša neohelenistica, Koraljka Crnković, prof. klasičnih jezika i novogrčkog na Privatnoj klasičnoj gimnaziji u Zagrebu.

Hrvatsku verziju govora kojim je predstavljena neohelenistika u Hrvatskoj donosimo u cijelosti.

Metodologija i problemi nastave Novogrčkog jezika u Hrvatskoj

Nastava novogrčkog jezika kao stranog jezika u Hrvatskoj postoji od 2000 g. Do tada se taj jezik podučavao samo u okviru programa studija klasične filologije, kao predmet »Posthelenistički jezik«. Tako su svi studenti starogrčkog na trećoj godini studija učili osnove novogrčkog jezika. Naravno, učenje jezika u toj mjeri nije dostatno čak niti da se savladaju osnove. Upravo zbog toga klasični filolozi u Hrvatskoj ne znaju novogrčki i dakako ne mogu niti djeci objasniti razvoj jezika od antike do danas. Problem dakako slabog poznavanja jezika u Hrvatskoj seže u prošlost naše zemlje. U doba dok je zemlja bila dijelom Jugoslavije, hrvatski studenti nisu imali prilike sudjelovati u programima grčkog jezika koje je organizirala Grčka vlada. Tek od 1995.g. Hrvatska je počela samostalno konkurirati u takvim programima jezika. Tako s ponosom mogu istaknuti da sam kao klasični filolog imala mogućnost među prvim hrvatskim studentima sudjelovati u osmomjesečnom programu IKI-ja u Ateni. Od nekoliko riječi koje sam tada znala, stekla sam bazična znanja u jeziku, da bih se nadalje mogla usavršavati. Redovitim sudjelovanjem hrvatskih studenata filologije na tim programima jezika, u Hrvatskoj smo danas dobili neoheleniste, no dakako da nekolicina neohelenista u zemlji od 5 miliona stanovnika i 12 klasičnih gimnazija nije nikako dovoljno. Zalaganjem nas nekoliko nastava novogrčkog kao trećeg stranog jezika uvedena je i u gimnazije. Danas se, dakle, novogrčki uči u dvije gimnazije (Klasična gimnazija i Privatna klasična gimnazija, obje u Zagrebu) i u Centru za strane jezike Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Dakako, za zemlju s četiri stotine godina dugom tradicijom učenja starogrčkog jezika, veoma je važno da se nastava novogrčkog rasprostrani i produbi.

U Hrvatskoj se nastava novogrčkog odvija na dvije razine:

a) prva je nastava novogrčkog za studente i učenike koji uče starogrčki, u okviru programa klasične filologije na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, u četiri semestra

po dva sata tjedno, te na dvije klasične gimnazije kao izborni predmet za učenike. Ipak, veliki je problem što se zbog nedostatka učenog kadra nastava može provoditi samo u Zagrebu. Budući da katedre klasične filologije postoje u 4 hrvatska grada (Zagreb, Split, Pula i Osijek), a klasične gimnazije u kojima se uči starogrčki čak u 9 gradova, bilo bi potrebno da i studenti izvan Zagreba budu u mogućnosti naučiti barem osnove jezika. Kao klasični filolog, grčki jezik smatram jednim jezikom, a današnji jezik samo stadijem u njegovom vjekovnom razvoju. Teško je međutim promijeniti dugogodišnju svijest klasičnih filologa koji nikada nisu imali mogućnost učiti ovaj jezik, pa tako nisu svjesni niti njegove važnosti. Teško je biti »prorok u svojoj zemlji«.

b) Druga je razina učenje novogrčkog jezika kao stranog jezika za javnost, koja sa provodi od 2000 g. u Centru za strane jezike Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Studenti iz raznih pobuda žele naučiti jezik, ponajveći je motiv – kao i uvijek – ljubav. Dakako, u ovom je slučaju najteže je održati višegodišnji kontinuitet nastave. Želeći naučiti samo osnove jezika neophodne za osnovnu komunikaciju, studenti najčešće nastavu jezika pohađaju samo godinu dana. Kada stignu do naprednog stupnja, gube interes za jezik, jer su naučili osnove koje su im potrebne za sporazumijevanje. Tako danas u čitavoj Hrvatskoj postoji oko 50 onih koji uče novogrčki, i oko 5 poznavalaca toga jezika. Nažalost, interes nije dovoljan da bismo se mi neohelenisti mogli baviti isključivo novogrčkim kao osnovnim zanimanjem.

Probleme nalazimo u više razloga. Ponajprije, tek kratka tradicija novogrčkog jezika, ne samo u Hrvatskoj, nego i u većini zapadno europskih zemalja. Iako bi se novogrčki, kao razvojna faza starogrčkog jezika, morao učiti barem samo u osnovama u svim školama gdje se uči starogrčki jezik, novogrčki se najčešće shvaća kao strani jezik s tek malo veza sa starogrčkim. Saba tradicija novogrčkog jezika u Hrvatskoj samo je posljedica nedostatka te tradicije općenito u zapadnoj Europi.

Ponajprije je u Hrvatskoj neophodno osnivanje Katedre za neohelenistiku, u sklopu koje bi se učio ne samo jezik, već i povijest zemlje, a proučavala bi se i suvremena književnost koja je u Hrvatskoj gotovo nepoznata. Tako bi se od samih početaka obrazovali mladi ljudi koji bi se mogli dalje usavršavati, kako bi se kasnije mogli posvetiti neohelenistici. Jednako bi tako postojanje takve katedre bila potpora svim projektima koje danas pokušavamo ostvariti, što je bez potpore takve institucije veoma teško.

U Hrvatskoj nemamo niti nastavnih pomagala za učenje novogrčkog, niti ikakve literature ili bilo kojih medija na novogrčkom. Ne postoji niti novogrčki rječnik, već se koristimo grčko engleskim rječnicima ili grčko srpskim rječnicima, a čak se niti njih ne može nabaviti u Hrvatskoj, već ih nabavljamo u Grčkoj ili Srbiji. Osobito mi je zadovoljstvo istaknuti da je upravo u pripremi grčko hrvatski i hrvatsko grčki jezik, no dakako to je mukotrpan posao – »posao čitavog života«. Isto tako ne postoji niti gramatika novogrčkog jezika, kao niti ijedan udžbenik. Sve knjige i priručnike mi profesori nabavljamo u Grčkoj po vlastitom izboru (prema vlastitom iskustvu ili preporuci prijatelja). Najvažnija bi bila suradnja s kolegama iz Grčke i inozemstva, iz koje bi kasnije možda uslijedila i razmjena profesora, te učenika i studenata.

Jednako bi nam tako postojanje nekog video-audio materijala pomoglo u podučavanju, kako bi studenti mogli čuti izvorni govor, a jezik bi se mogao kvalitetno podučavati po metodologiji živog jezika. Svi su suvremeni mediji neophodni za podučavanje modernog jezika. Nadalje, velika je poteškoća mali interes za suvremenu grčku književnost, općenito za suvremenu grčku kulturu. Do danas je s područja suvremene književnosti objavljen samo Izbor iz Kavafisovih pjesama u prijevodu dr. Vesne Cvjetković Kurelec (u ograničenom broju primjeraka), a planiramo objaviti i Izbor iz Seferisove poezije, u prijevodu prof. Koraljke Crnković. Ove jeseni će na Smotri europske poezije biti gost Haris Vlavianos, čiji je izbor poezije prošle godine objavljen također u prijevodu prof. Crnković. Dakako najveći je problem pronaći izdavača, a zatim je veliki problem i malen broj neohelenista, koji nisu u mogućnosti pokriti interes i potrebe koji se svakodnevno javljaju.

Nadalje, grčka je kinematografija također nepoznata u Hrvatskoj. Tek su posljednjih godina u Hrvatskoj prikazani neki grčki filmovi: tek malen broj Hrvata je čuo za Život i djelo Aleksisa Zorbe (film američke produkcije!) i Nikada nedjeljom. Jednako tako, potpuno je nepoznata i grčka muzika. (Rijetko je tko u Hrvatskoj čuo za ime na kao što su Theodorakis, Hatzidakis, pa čak i Dalaras!) Sve navedeno neophodno je za razvoj i širenje interesa za kulturu jedne zemlje i interesa za njezin jezik. Primjera radi, upravo su kinematografija i muzika engleski jezik učinili prvim svjetskim jezikom. Mnogobrojne televizijske serije i moderni pjevači su španjolski učinili najpopularnijim trećim stranim jezikom – ne samo u Hrvatskoj već i u čitavom svijetu! Teško da je tako nešto moguće učiniti s grčkim, ali je svaki i najmanji korak važan. Ukoliko je nepoznata kultura jedne zemlje, ne može postojati niti veliki interes za njezin jezik. Čak niti turističke agencije, kojima je Grčka jedna od najomiljenijih destinacija, ne uviđaju važnost poznavanja grčkoga, jer se uspješno mogu sporazumijevati na engleskom. Apsurd je da je uvjet za turističkog vodiča na najznačajnijim otocima kao što su Kreta i Santorini poznavanje talijanskog, a ne grčkog jezika! Zadaća svih nas je da populariziramo novogrčki jezik, a pogotovo imajući na umu činjenicu da je starogrčki jezik tako popularan i raširen u svijetu. Danas se nalazimo u zatvorenom krugu: suvremena grčka kultura i jezik su u Hrvatskoj gotovo nepoznati, ne postoje nikakvi priručnici, niti izdanja prijevoda, a stranu je literaturu gotovo nemoguće nabaviti u Hrvatskoj. Teško je zainteresirati i obrazovati mlade ljude, a postojeći helenisti ne stignu pokriti sva područja potrebe.

Kao zaključak, učenje jezika bi se trebalo odvijati na tri razine:

1. osnove novogrčkog kao obavezan predmet za sve učenike i studente starogrčkog jezika kako bi naučili razlike između starogrčkog i novogrčkog jezika i dobili bazu jezika. Za to je dakako neophodno da obrazovati kadar profesora starogrčkog jezika, kako bi savladali ponajprije razliku u izgovoru (koja je najveća prepreka za savladavanje osnova novogrčkog jezika), a potom i elementarne osnove suvremenog jezika.
2. nastava novogrčkog jezika za širu javnost, pri čemu nije potrebno poznavanje starogrčkog jezika, a s ciljem da se savladaju osnove svakodnevne komunikacije.

3. temeljito i višegodišnje učenje jezika za one koji žele dobro ovladati jezikom, kako bismo dobili više dobrih poznavalaca koji bi kasnije i sami doprinijeli u podučavanju i prijevodima iz područja neohelenizma koji su nam prijeko potrebni.

Važno je istaknuti dragocjenu ulogu Grčke vlade i različitih udruga koji svake godine redovito stipendiraju studente filologije za učenje novogrčkog jezika. To su programi u kojima smo svi mi neohelenisti stekli svoja prva znanja. Bilo bi neophodno da i odgovorne ustanove Republike Hrvatske potiču dalje obrazovanje i napredovanje studenata koji su naučili osnove novogrčkoga. Osim velike važnosti da što veći broj studenata nauči osnove, neophodno je također i omogućiti dalje usavršavanje jezika. Naravno, jezik se uči i usavršava čitav život, i nakon što dobije osnove, svatko se sam mora usavršavati. Radi toga bi dragocjena bila suradnja Sveučilišta Hrvatske i Grčke.

Nastava novogrčkoga u Hrvatskoj je tek u začecima i mnogo je zapreka. Sve do sada navedeno usko je povezano s podukom jezika, te je neophodno za njezin razvoj.

Poznavanje jezika veoma je važna je karika u lancu za produblivanje veza dviju zemalja, osobito u doba stvaranja velike europske obitelji. Na nama filolozima je da pomognemo javnosti da shvati njegovu važnost.